

DIVADLO ASTORKA
KORZO '90

Silvester Lavrík

POSLEDNÁ BARÓNKA

voľne inšpirované rovnomenným dokurománom

Dramaturgia: **Andrea Domeová**
Scéna: **Daša Krištofovičová**
Kostýmy: **Katarína Hollá**
Umelecký maskér: **Martin Blizniak**
Videoart: **Vladimíra Hradecká**
Karnevalové masky: **Martina Fintorová**
Hudba: **Ivan Acher**
Réžia: **Ondrej Spišák**

Osoby a obsadenie

Margita – Potkan:
Marta Sládečková
Babu – Halika – Panna Mária – Potkan:
Fany Horváthová a. h.
Miri – Cipora – Svätá Anna – Koza:
Sarah Arató
Medi – Novofunlandský pes:
Boris Farkaš
Šlauko – Sviňa:
Tomáš Turek a. h.
Vladimír Iljič Uljanov – Major Kirylenko – Havran 1:
Marián Labuda
Felix Edmundovič Dzeržinskij – Katona – Marcinko –
Kristus – Havran 2:
Róbert Jakab
István – Andriš – Svätý Joachim – Kamzík:
Miroslav Noga
Zeek – Bálint – Král strelcov:
Matej Landl
Smrť:
Lukáš Latinák

Premiéra 12. 4. 2022
v Divadle ASTORKA Korzo '90,
Námestie SNP 33, Bratislava.

Výroba karnevalových masiek:
Martina Fintorová, Naďa Salbotová

Garderóba: Milka Tománková
Rekvizity: Ida Kalmárová
Text sleduje: Daša Lapošová
Inšpícia: Alžbeta Randová
Technika: pod vedením Tomáša Mrekaja
Svetlo a zvuk: CMB s. r. o.

SILVESTER LAVRÍK

Po štúdiách na Univerzite P. J. Šafárika v Prešove pôsobil ako učiteľ slovenského jazyka a výtvarnej výchovy, neskôr vyštudoval divadelnú réžiu na Vysokej škole múzických umení v Bratislave. V roku 1991 založil divadelné združenie BáPoDi, kde dodnes pôsobí ako jeho kmeňový autor a režisér; pracoval ako režisér Slovenského rozhlasu v Košiciach a v Bratislave. Od roku 2000 bol umeleckým šéfom Mestského divadla Zlín, v rokoch 2005 – 2009 riaditeľom Rádia Devín, v rokoch 2009 – 2011 pôsobil ako projektový manažér Rádia Litera a Rádia Klasika, ktoré aj zakladal. V súčasnosti je riaditeľom Základnej umeleckej školy Dezidera Kardoša v Bánovciach nad Bebravou. Na Divadelnej fakulte VŠMU externe vedie Ateliér autorského divadla. Ako dramatický autor a režisér spolupracuje s profesionálnymi divadlami v Čechách, Poľsku a na Ukrajine. Napísal viac ako dvadsať divadelných hier a za mnohé získal ocenenia; medzi najvýznamnejšie patria 1. miesto na súťaži divadelných hier Cena Alfréda Radoka za hru *Katarína* (1995) a 3. miesto za hru *Posledný letný deň* (1998), ako aj 1. miesto na súťaži DRÁMA za hru *Uschni láska moja* (2000). Zbierku divadelných hier Silvestra Lavríka vydal Divadelný ústav v Bratislave pod názvom *Hry*. Venuje sa prozaickej tvorbe, kde takisto patrí k oceňovaným tvorcom, osobitne za diela s tematikou slovenskej histórie. Viackrát sa stal finalistom súťaže Anasoft litera: *Perokresba* (2006), *Zu* (2011), *Nedelné šachy s Tisom* (2016) – za tento román bol autor tiež vo finále ceny René a získal Cenu Jána Johanidesa, *Posledná k. & k. barónka* (2019). Za dokuromán o Margite Czóbelovej si popri účasti vo finále odniesol aj Cenu čitateľov Anasoft litera 2020.

Vnímajú ju ako dedičku tých, ktorí to tu mali držať na poriadku. Pokope. Naveky.

Lenže teraz sme ich sklamali. To my sme dopustili toto, čo teraz oni musia žiť. Nepovedia to nahlas, ale kdesi vo svojom vnútri to tak cítia. Nehovoria o tom nie preto, žeby sa báli. Oni, na rozdiel od nás, nie sú naučení hovoriť. Kto nevie spievať, musí plakať, kto nečíta, hovoriť nebude.

Zobrali sme na seba zodpovednosť, že z tejto divočiny urobíme kraj, kde sa bude dať žiť.

Vlky a medvede sme zahnali do hôr, zbojníkov a lúpežné bandy vyberačov daní – kráľovských, cirkevných, vojnových – sme vypoklonkovali.

Naši predkovia vedeli, čo je zodpovednosť hospodára. Vedeli sa dohodnúť s každým, kto prichádzal prostriedkom cesty. Za bieleho dňa, s rukou, čo sa nebála roboty. Vedeli sa dohodnúť medzi sebou. Tým, ktorí v ustavičnom snažení, deň za dňom, na poli, v lese, v bani, v dielni alebo za trhovníckym pultom museli usilovať o každodenný chlieb, ponúkli prijateľné ceny, znesiteľný nájom, slušné zaobchádzanie.

A človek si mohol povedať, že toto je poriadok, ktorý chcem prijať za svoj.

Nemusel vedieť čítať, aby sa s ním oboznámil. Vdychoval ho s povetrím, nasiakol do neho pokožkou, ucho sa naučilo rozoznávať každé falošné slovo.

Trvalo to stovky rokov, ale šlo to. Až kým...

Silvester Lavrík: *Posledná k. & k. barónka*.

Dixit, 2019

Už nejaký čas sa zaoberám fenoménom kultúrnej a historickej pamäti. Zaujímajú ma všetky vrstvy našej minulosti práve v jej protirečivosti a paradoxnosti.

Silvester Lavrík

Barónka Margita Czóbelová prežila takmer celý život v kaštieli v Strážkach. Jej život ovplyvnilo detstvo v Rakúsko-Uhorsku, prvá svetová vojna, pre ktorú prerušila štúdium na výtvarnej akadémii v Budapešti, vznik prvej Československej republiky a s ňou koniec aristokratických privilégií, zmeny po roku 1945 a najmä 1948, keď ju socialistická vláda pripravila o majetok aj pozemky. Nová moc, tak ako v celej krajine, nechala dovtedy starostlivo opatrovaný kaštieľ plný umeleckých diel a pamiatok, s galériou portrétov predchádzajúcich majiteľov kaštiela (rodov Horváth-Stansith, Szirmay, Mednyánszky a Czóbel, ako aj spišských rodín Csáky, Esterházy a pod.), s monumentálnou knižnicou chátrať a devastovať.

„V rokoch 1916 a 1922 vystavovala Margita na Národnom salóne v Budapešti. Začala tvoriť nielen ako maliarka, ale i ilustrátorka, predovšetkým pre anglické vydavateľstvá. Jej prípadnú maliarsku kariéru však prerušila situácia po prvej svetovej vojne, keď postupne prevzala starostlivosť o rodinu. Počas vojny sa stratil jej brat Štefan a sestra Marianna zomrela mladá 19. apríla 1929. Postupne doopatrovala svojich rodičov – otec spisovateľ, filozof a ekonóm Štefan Czóbel zomrel 30. apríla 1932, mama Margita (Miri) Czóbelová, rod. Mednyánszka, zomrela 5. júna 1937. Počas druhej svetovej vojny zostala Margita Czóbelová osamotená a po politických zmenách v roku 1948 prišla i o svoj majetok a pozemky.

Výlety po okolí Strážok, do Tatier, šport (plávanie v rieke Poprad, lyžovanie, beh na lyžiach, jazda na koni) a mnoho ďalších aktivít udržiavali postavou drobnú Margitu Czóbelovú v psychickej aj fyzickej kondícii. Práve nezlomná povaha jej umožnila prežiť všetky udalosti a úskalia, ktoré postihli jej rodinu i kaštieľ v Strážkach.

Izolovanosť barónky v prostredí Strážok ovplyvnila i jej výtvarnú tvorbu. V období medzi svetovými vojnami sa venovala hlavne ilustráciám (rozprávky Hansa Christiana Andersena, prózy Cecile Tormayovej). Tvorila farebne svieže kompozície z parku v kaštieli, krajinomalby inšpirované i Mednyánszkeho dielami, ktoré dôverne poznala.

Popri samotných Strážkach a tatranskej prírode maľovala aj rodinné sídlo Czóbelovcov v Anarcsi, ktoré často navštevovala. Portrétovala členov a členky rodiny, postupne k nim pribudli i jej vlastné autoportréty,

pomerne veľa sa ich dodnes zachovalo. Podobne ako Ladislav Mednyánszky i Margita Czóbelová tvorila na maliarske plátno i na rôzne druhy papierov, pričom aj ona malovala často na obe strany.

Po druhej svetovej vojne sa medzi jej témami objavujú aj menej obvyklé, či očakávané námety z modernizujúcich sa Tatier (lanovka) i zo socialistického sveta (Lomonosovova univerzita, Sputnik a pod.). Niektoré z nich vznikli na objednávku miestneho obvodného úradu v Spišskej Belej, ako podklady pre plagáty k výročiu VOSR.

Pri príležitosti výstavy v Strážkach bol vydaný aj katalóg so štúdiami o živote a tvorbe barónky Czóbelovej doplnený o bohatý ilustračný materiál.“

Výstava s názvom *Barónka Margita Czóbelová (1891 – 1972)*

Osudy medzi Mednyánszkym a Robbe-Grilletom sa konala 10. novembra 2011 — 20. mája 2012 .

Kaštieľ Strážky, Spišská Belá-Strážky.

Kurátorka: Katarína Beňová.

Katalóg: Katarína Beňová (ed.):

Barónka. Osudy Margity Czóbelovej (1891 – 1972) medzi Mednyánszkym a Robbe-Grilletom.

Slovenská národná galéria, 2011.

„Margita Czóbelová bola nesporne obdivuhodnou osobnosťou vyžarujúcou vo svojom okolí potrebu ľudskosti. Život v spoločnosti, ktorá nastolila nové pravidlá, bol pre vzdelanú ženu so šľachtickým pôvodom mimoriadne zložitý. Mala schopnosť nájsť vhodný spôsob komunikácie s vtedajšími mocipánmi tak, že si ich nikdy nepoštvala proti sebe; ba naopak, dokázala si uchovať korektné vzťahy so všetkými úradnými návštevami. Svoj životný osud znášala statočne a bez reptania. Každodennou prítomnosťou v rodnom kaštieli zachránila pre budúce generácie historické a umelecké dedičstvo slávnej rodiny, ktorej bola poslednou členkou. Kaštieľ so zbierkami, renovovaný v 80. rokoch 20. storočia sa tak stal nielen verejnou kultúrnou inštitúciou, ale aj pamätníkom ľudských hodnôt, ktoré jeho posledná majiteľka celým svojím životom reprezentovala.“

Katarína Beňová (ed.): *Barónka. Osudy Margity Czóbelovej (1891 – 1972) medzi Mednyánszkym a Robbe-Grilletom.*

Slovenská národná galéria, 2011.

www.sng.sk

Margita Czóbelová *Vlastná podoba v domácom interiéri*. Slovenská národná galéria.

KAŠTIEĽ STRÁŽKY – SNG

„V roku 1551 daroval Ferdinand I. kaštieľ v Strážkach rodine Horváth-Stansithovcov, pôvodom z chorvátskeho Gradacu, za zásluhy pri obrane hradu Sihot' v protitureckých bojoch. Práve s týmto šľachtickým rodom vlastniacim kaštieľ až do začiatku 19. storočia sa spája prvá ranonovoveká časť jeho slávnej histórie. Kaštieľ bol vybudovaný neďaleko neskorogotického kostola sv. Anny, ktorý jeho majitelia využívali. (...) Najznámejším zo siedmich generácií strážskych Horváth-Stansithovcov je dodnes prvý spišský podžupan z jej radov Gregor Horváth-Stansith (1558 – 1597). (...) Gregor získal vzdelanie na významných univerzitách vo Wittenbergu, Štrasburgu či Bazileji. Po ukončení štúdií vybudoval v polovici 80. rokov 16. storočia vo svojom strážskom kaštieli významnú humanistickú školu pre mladých šľachticov, ktorá sa čoskoro presadila popri evanjelických školách v Kežmarku a Levoči. Mala charakter gymnázia so

snahou o jej povýšenie na vysokú školu. Vyučoval na nej okrem učencov prizývaných z Nemecka aj známy autor slovenských duchovných piesní a neskorší superintendant evanjelickej cirkvi Eliáš Láni. (...) Súčasťou „Gymnasium Nehrense“ čiže Gregorom založenej akadémie v Strážkach bola tiež jedna z najlepšie vybavených knižníc vtedajšieho Uhorska. Začiatkom 18. storočia zničil kaštieľ požiar, v dôsledku čoho v roku 1711 zanikla aj šľachtická škola. V tom čase sa už postupne formovala aj dnes čiastočne známa rodová galéria, ktorá dokumentuje kontinuitu domácej tvorby od neskej renesancie až po koniec romantizmu v 19. storočí. (...) Okolo roku 1850 pristavali ku kaštielu štvrté krídlo. V priebehu 19. storočia bol v jeho okolí vybudovaný anglický park v duchu dobovej módy, ktorý podčiarkol romantický charakter kaštieľa. Po vymretí rodu Horvath-Stansith prešiel kaštieľ do majetku rodiny Szirmayovcov a neskoršie ho sobášmi získali rodiny Mednyánszkych a Czóbelovcov. Posledná majiteľka kaštieľa, Margita Czóbelová (1891 – 1972) žila v Strážkach až do svojej smrti. V dôsledku turbulentných udalostí po roku 1948 sa jej aj napriek veľkému úsiliu nepodarilo zachovať historický interiér kaštieľa v ucelenej forme. Od roku 1972 je objekt kaštieľa v správe Slovenskej národnej galérie. Nevyhnutná rekonštrukcia tejto významnej pamiatky prebehla po podrobnom umelecko-historickom prieskume kaštieľa v 70. – 80. rokoch 20. storočia.

Následne tu od roku 1990 Slovenská národná galéria zriadila stále expozície výtvarného a užitého umenia viažuce sa k regiónu Spiš, k samotným Strážkam a hlavne k tvorbe maliara Ladislava Mednyánszkeho.“

www.sng.sk

RODIČIA

ŠTEFAN (ISTVÁN) CZÓBEL (1847 – 1932)

„Štefan Czóbel bol spisovateľom, filozofom, historikom, pre ktorého sa Strážky s bohatým knižničným fondom stali zdrojom poznania. Štefan Czóbel študoval právo v Bratislave, neskôr bol poslucháčom polytechniky v Zürichu. Publikoval články v novinách *Budapesti Hírlap* a *Huszarok Század*. Aj vďaka nemu navštevovali Strážky zaujímavé osobnosti.“ Strážky so zbierkou starožitného zariadenia, s rodovou galériou portrétov, s obsiahlou knižnicou (6 900 zväzkov a fond knižnice ešte sám rozšíril; dnes má okolo 8500 zväzkov, časopisov a máp.), spravoval a zveladil.

MARGITA (MIRI) CZÓBELOVÁ (1858 – 1937)

Vzdelanie získala prostredníctvom domácich učiteľov a v internátnej škole vo Švajčiarsku. István a Miri poriadali v Strážkach domáce salóny, ktoré navštevovala intelektuálna a aristokratická spoločnosť, rodinní príslušníci, rodinní priatelia.

Citované a podľa: Katarína Beňová (ed.): *Barónka. Osudy Margity Czóbelovej (1891 - 1972) medzi Mednyánszkym a Robbe-Grilletom*. Slovenská národná galéria, 2011.

„Z dverí vedľajšej izby teraz vykročil vysoký človek veľmi zanedbaného zovňajšku. Bledomodré oči muža – nedefinovatelného, ale zdá sa, že ešte dosť mladého veku – sa s nevinným výrazom obzerali dookola. Jeho tupý nos, strapatá, veľká brada, obrovské čelo, strácajúce sa v plešatom tyle, pripomínali antických svetových mudrcov. Aj ho nazývali Sokratom (...) ‚blúdiacim mudrcom‘; tí čo ho nikdy nevideli o ňom hovorili ako o tuláckom maliarskom chlapcovi, zázraku cez tri župy. Ešte čudnejšie príbehy však vedeli o ňom porozprávať tí, čo ho každý deň videli. ‚Starý pes‘ (aj to bola jedna z mnohých prezývok ktorými sa sám zvykol častovať) prekĺzol zozadu ku dvom chlapcom potmehúdsky, figliarsky sa usmial a jedného z nich ukradomky chytil za plece. ‚Pavúčí kráľ, poznáš ma ešte?‘ Poldi takmer všetkým príbuzným a priateľom prisúdil prezývku, ktorá väčšinou vystihovala celý ich myšlienkový citový život aj figúru. Prezývkou človeka zosobnil telom i dušou a často sa stávalo že prezývka sa uchytila a zostala mu po celý život.“

Zvieracie mená, ktoré dával maliar svojmu okoliu sú odrazom jeho antropologického záujmu, ktorý jeho priateľ, spisovateľ Zsigmond Justh spája s ‚cynizmom‘ vo svojom filozofickom zmysle slova. Vo svojom kľúčovom románe *Fuimus* zobrazuje postavu Lipóta Czobora alias Poldiho – ako Mednyánszkeho napodobeninu.“

„Načo je dobré toto hrozné krviprelievanie, mrhanie najskvelejším a najlepším materiálom. Lebo stav posledných desaťročí bol už neúnosný!! Smerovanie vývoja bolo príliš jednostranné. Prečo bol neúnosný? Pretože svet citov a pocitov ustúpil hromadeniu jednostranne materialistických vedomostí. Prízraky temna sa zmocnili človeka, ktorý popiera prirodzené zázemie svojho vývoja. Táto vojna je plodom a zároveň i liekom tohto chorobného stavu. Prečo to takto nie je zlé? Lebo je to potrebné. Najlepší, najplodnejší materiál sa oddelí od tohto skazeného sveta, aby sa v stave relatívne povznesenej nezištnosti, vystupňovanej až k heroizmu, dostal ľahšie do astrálu a tam prinášal plody pre skutočný život, a nie pre tunajší rozklad.“

Ladislav Mednyánszky v denníku, 14. 3. 1915, 3 hodiny, 20 minút, Brzesko.

Ladislav Mednyánszky: *Denníky 1877 – 1918. Výber z umelcových zachovaných denníkov a listov*. Slovenská národná galéria, Bratislava, 2019

„sa narodil 23. apríla 1852 v Beckove ako syn Eduarda Mednyánszkeho a Márie Anny, rod. Szirmay. Mladí manželia žili v beckovskej kúrii, pričom často navštevovali matkinho otca Baltazára Szirmaya práve v kaštieli v Strážkach. Po jeho smrti v roku 1862 sa tam rodina presťahovala natrvalo.

Silná osobnosť, starého otca, sčítaného a scestovaného človeka, mala vplyv aj na mladého Mednyánszkeho. Obaja počas celého svojho života pomáhali ľuďom v tiesni, veľa cestovali. Podobne ako starý otec, aj Mednyánszky si písal denník v maďarskom, nemeckom jazyku v gréckej abecede. (...)

V rokoch 1872 – 1873 študoval na výtvarnej akadémii v Mníchove a následne v Paríži na École des Beaux Arts. Výtvarné vzdelanie ukončil v roku 1875 v Paríži, vtedajšej mekke súdobého umenia, kde doznievali vplyvy Barbizonu a postupne sa do popredia dostával impresionizmus.

Dôležitý bol v jeho tvorbe hlavne koniec 70. rokov 19. storočia, keď na námetoch z okolia aplikoval poznatky z Francúzska, a tiež 90. roky, keď sa po dlhšom pôsobení v zahraničí (Paríž, Viedeň, Budapešť) vrátil do Strážok (1892). V tomto období vznikli diela s tematikou smrti so silne melancholickým až mystickým nádychom, ktoré mu pomáhali vyrovnať sa so stratou otca (1895). V rokoch 1896 - 1897 Mednyánszky podnikol cestu cez Dalmáciu, Čiernu Horu a severné Taliansko opäť do Paríža. Počas tohto (posledného) pobytu sa v roku 1897 konala jediná samostatná výstava v Galérii Georgeseta Petita, kde vystavovali mnohí impresionisti a modernisti. Po roku 1900 sa zdržiaval v Strážkach zriedkavejšie, väčšinu času trávil na cestách alebo vo Viedni či Budapešti. (...)

Po vypuknutí prvej svetovej vojny chcel okamžite narukovať, ale pre pokročilý vek ho nepovolali na front. Jeho švagor Štefan Czóbel orodoval priamo u premiéra Tiszu a na základe jeho zvláštneho povolenia sa 7. septembra (1914) Mednyánszky ocitol ako kreslič novín *Budapesti Hírlap* a *Új Idők* na fronte.“ (Srbský front, haličský front, ruský front).

„Z priamej frontovej línie sa presunul do tyla s v tzv. Kunstgruppe (skupinou vojenských maliarov), ktorých ubytovali v Moravskej Ostrave.“

Zomrel v roku 1919 vo Viedni. V roku 1966 previezli jeho telesné pozostatky do Budapešti.

www.sng.sk

Katarína Beňová: *Ladislav Mednyánszky (1852 – 1919)*. Katalóg stálej expozície. Slovenská národná galéria – Kaštieľ Strážky, 2009.

ŠLACHTA V ÉRE PRVOREPUBLIKOVÉHO ČESKO-SLOVENSKA (1918 – 1938): MEDZI ODPOROM, LOJALITOU A SLUŽBOU

„Šľachtu vzdalovalo od občianskych kruhov rozdielne chápané vlastenectvo. Nevnímala ho totiž jazykovo a etnicky, ale teritoriálne (zemsky), na základe historicky sformovaných štátnych útvarov. K pôde a jej obyvateľom (predtým vyjadrené vzťahom pána a poddaného, neskôr majiteľa panstva a na ňom žijúceho či pracujúceho občana) ju viazal pocit zodpovednosti, vymedzený princípom práv a povinností, z ktorých sa vykryštalizoval patriotizmus založený na zemskej, nie však na národoveckej báze, typickej pre nacionalizmus vyprofilovaný v 19. storočí. Nielenže dané legislatívne opatrenie zakazovalo príslušníkom šľachtických rodov užívať ich rodné meno s prídomkom alebo dodatkom označujúcim šľachticstvo, ale aj šľachtický stav ako taký, vrátane výsad z neho plynúcich, prestal po právnej stránke existovať.“

Mgr. Zdeněk Hazdra Ph.D.: *Šlechta v éře prvorepublikového Československa (1918 – 1938)*. www.modernidejiny.cz (preklad A. D.)

Z OBČANOV REPUBLIKY ‚BÝVALÍ ĽUDIA‘. PERSPEKTÍVY POSTAVENIA ŠLACHTY V ČESKO-SLOVENSKU PO ROKU 1945

„V prvých dňoch mieru nemecká (napospol pronacistická) šľachta opúšťala po stáročia obývané usadlosti, ktoré jej boli skonfiškované prezidentskými dekrétmi, a odchádzala spolu so svojimi súkmeňovcami za hranice obnoveného Československa. Asi málokto však očakával, že onedlho dôjde k znárodňovaniu a zabavovaniu majetku bez náhrady aj tým šľachticom, ktorí zostali československému štátu verní, pričom ne jeden z nich sa zapojil do boja proti hitlerovským agresorom. Všetci už napovedal priebeh revízie prvej pozemkovej reformy. Obzvlášť kriklavým počínom bolo potom v podstate jednotné prijatie zákona č. 143/1947 Sb., o prevozu vlastníctví majetku hlubocké větve Schwarzenbergů na zemi Českou, pre ktorý sa vžil výraz ‚Lex Schwarzenberg‘. Hoci posledný majiteľ statkov juhočeskej primogenitúry Adolf Schwarzenberg spolufinancoval výstavbu československých opevnení, počas vojny podporoval československú exilovú vládu v Londýne, a nebolo teda možné označiť ho za kolaboranta, prišiel týmto zákonom bez náhrady o všetok svoj majetok nachádzajúci sa v Československu. (...) Štátna bezpečnosť vo veľkej miere operovala s iným špecifickým výrazom: kedysi majetných a politicky aktívnych občanov, eventuálne tých, ktorí boli členmi niektorých z cirkví, zahŕňala do kategórie ‚bývalí ľudia‘. (...) Po februári 1948 sa tak česká šľachta ocitla opäť pred ďalšou zásadnou voľbou: zotrvať v rodnej krajine a popri strate majetku riskovať ďalšie perzekúcie, alebo odísť do exilu. Príslušníci šľachty, ktorí po komunistickom prevzatí moci predsa len zostali v Československu, čelili v mnohých prípadoch tvrdým postihom. Popri strate majetku našli často uplatnenie v robotníckych profesiách, slúžili v pomocných technických práporoch, boli vystavení prenasledovaniu zo strany úradov a bezpečnostných orgánov.“

Mgr. Zdeněk Hazdra Ph.D.: *Šlechta v éře prvorepublikového Československa (1918 – 1948)*. www.modernidejiny.cz (preklad A. D.)

SILVESTER LAVRÍK: POSLEDNÁ k. & k. BARÓNKA

Šlauko, zbytočne sa trápi.

Vy viete, že som sa zaviazal...

Donášať?

Prikývol som.

Ona nebude robiť nič, čo by ho nútilo písať do hlásení nebezpečné slová, on bude hlásenia komponovať tak, aby vlastnú dôveryhodnosť v očiach svojich zamestnávateľov neohrozil. Punktum.

Ale odkiaľ..

Mein Gott! nikto jej to hovoriť nemusel, predsa! Nový režim si vždy potrebuje dať postrážiť trilobity, čo nechcú skamenieť.

Prešla k popolníku. Popol z cigarety odklepla o jeho okraj.

Československá republika jej zobrala titul, Slovenská republika povesť a nádeje.

Títo noví ľudoví demokrati ešte aj majetok.

Vedia, že ju urazili na smrť.

Vedia aj to, že takí, ako je ona, nezabúdajú. Prečo aj?

Nič iné než spomienky nemá.

Hádám si nemyslí, že je taká naivná, aby nerozumela tomu, že na Czóbelku treba dávať pozor?! Ktorý slušný človek dnes dokáže nahlas hovoriť o peniazoch? To mu povedala. A on zmĺkol. Vtedy si ju získal. To nebolo o nájme. Bolo to o tom, za čo dostáva plácu. Neostalo jej nič len pamäť, ukázala na obrazy a knihy okolo.

Koho toto dnes zaujíma? A potom prišiel on, Šlauko. Pracuje pre ňu, platia ho oni, povedala si.

Silvester Lavrík: *Posledná k. & k. barónka*. Dixit, 2019.

Marta Sládečková ako Margita Czóbelová.

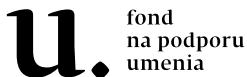
DIVADLO ASTORKA
KORZO '90

Divadlo ASTORKA Korzo '90 v zriaďovateľskej
pôsobnosti Bratislavského samosprávneho kraja.

Hlavný partner inscenácie je
Fond na podporu umenia.

WINE LOVERS CLUB

ticketportal
VSTUPENKY NA DOBROTU

Kvetý pre Vás

kedycam^{sk} OZ Gratia KGB Dixit

Ďakujeme za odbornú pomoc:

Katarína Beňová, Lucia Hurajová, Diana Mareková, Alexandra Pažická,
Zuzana Koblišková, Ingrid Ištóková.

Divadlo ASTORKA Korzo '90

Riaditeľ .....Vlado ČERNÝ

Umelecký šéf..... Ondrej SPIŠÁK

PREDAJ VSTUPENIEK:

1. POKLADŇA Divadla ASTORKA Korzo '90 Námestie SNP 33,
Bratislava 1
Tel.: +421 544 32 093
E-mail: vstupenky.astorka@gmail.com
Rezervácie a online predaj cez internet: www.astorka.sk

2. V SIETI TICKETPORTAL
na celom území Slovenska
www.ticketportal.sk

HROMADNÉ OBJEDNÁVKY:

Tel: +421 918 716 009
E-mail: pokladna@astorka.sk

Poskytujeme zľavu študentom, dôchodcom, invalidným
dôchodcom, držiteľom karty ISIC, ITIC, Euro 26, SPHERE.

Premiéra v 32. sezóne 2021/2022

Bulletin k inscenácii zostavila Andrea Domeová s použitím
uvedených materiálov.

Citát Silvestra Lavríka je z rozhovorov v *SME* 21. 12. 2019
s Róbertom Kotianom /Rozhovor so spisovateľom Silvestrom Lavříkom
- Kultúra SME/ Citát na s. 16 je z publikácie Plutarchos: *Životo-
pisy slávnych Grékov a Rimanov I.* Bratislava, Kalligram 2008.
Fotografie © Ctibor Bachratý

Titulná strana bulletinu je výrez plagátu k inscenácii.

Výtvarná koncepcia plagátu: Daša Krištofovičová

Grafický design plagátu: Barbora Šajgalíková

Foto: Ľuboš Kotlár

Grafický dizajn bulletinu: Juraj Behún

Logotyp Divadla ASTORKA Korzo '90:

Milan VESELÝ (NV Design)

Ďakujeme za súhlas s použitím obrazov v divadelnej
inscenácii *Posledná barónka*:

Margita Czóbelová: Robotník – rub.
Slovenská národná galéria.

Ferdinand Katona: Margita Czóbelová ako dievčatko.
Slovenská národná galéria.

Ladislav Mednyánszky: Napájadlo s havranmi.
Slovenská národná galéria.

Ladislav Mednyánszky: Podvečerná krajina s riekou
a skupinou stromov. Slovenská národná galéria.

Pravdepodobne Spišský maliar:
Gregor Horvath-Stansith. Slovenská národná galéria.

Ján Gottlieb Kramer: Marek Horvath-Stansith
ako 6-ročný. Slovenská národná galéria.

Jozef Fridrich Wagner: Anna Mária Szirmayová
rod. Horvath-Stansith. Slovenská národná galéria.

Pravdepodobne Jozef Czauzik: Podobizeň Anny
Márie Szirmayovej, rod. Horvath-Stansith.
Slovenská národná galéria.

Neznámy maliar: Marek Horvath-Stansith v zemian-
skom kroji ako 16-ročný. Slovenská národná galéria.

Neznámy maliar: Plukovník Ladislav Szent Iványi,
snúbenec Barbory Horváth-Stansithovej.
Slovenská národná galéria.

Jozef Fridrich Wagner: Anna Mária Szirmayová, rod.
Horváth-Stansith. Slovenská národná galéria.

Jozef Fridrich Wagner: Ondrej Szirmay.
Slovenská národná galéria.

Stredoeurópsky miniaturista zo začiatku 19. storočia:
Podobizeň Márie Sturmanovej-Szirmay.
Slovenská národná galéria.

Ferdinand Katona: Sediaci mužský akt so zdvihnutou
rukou. Tatranská galéria, Poprad.

